

La llengua silenciada

Les protestes que s'han produït recentment a Alacant i a Castelló demostren que el valencià continua sent una llengua discriminada en la majoria de manifestacions culturals. Anar al teatre en valencià és complicat, però sentir una cançó en l'idioma propi per la ràdio pública autonòmica, gairebé impossible.

El valencià continua sent una llengua relegada per les institucions públiques valencianes. L'aparent canvi d'actitud del Govern de Francesc Camps, que havia de dignificar la llengua i la cultura valencianes tan maltractades pel seu antecessor Zaplana, s'ha quedat en una mera operació de maquillatge. Una de les principals eines de promoció del valencià, Canal 9, continua oferint la gran majoria de la seua programació en castellà. I el famós decàleg de mesures que havia d'impulsar l'ús del valencià a tots els nivells de l'administració pública valenciana encara no s'ha aplicat, després de mig any de promeses.

Les conseqüències d'aquesta política de grans declaracions i pocs fets afecten de manera directa les manifestacions culturals que es realitzen al País Valencià, i, més concretament, el teatre i la música. Si més no, així ho demostren les recents protestes públiques en contra de la discriminació del valencià que han tingut lloc a Alacant i a Castelló. Al sud, contra la política del Teatre Principal d'Alacant, que mai no programa espectacles en valencià; al nord, per l'arraconament i l'oblit que pateix el Col·lectiu de Músics i Cantants en Valencià per la ràdio i la televisió autonòmiques. Mentrestant, ni el Govern ni l'ens públic radiotelevisiu no s'han pronunciat. I és que la llengua continua sent un instrument polític més que no pas de comunicació.

El teatre no parla valencià. Anar al teatre en valencià no és fàcil a cap de les tres capitals de les demarcacions valencianes, tret d'algunes ofertes privades com les del Teatre Micalet i l'Espai Moma, a València, que ofereixen quasi

tota la programació en valencià. En les dues darreres temporades, la presència de la llengua pròpia als teatres públics ha disminuït fins al punt que o bé ha quedat reduïda a un espai molt determinat –en el millor dels casos– o bé ha arribat a desaparèixer. Aquest darrer cas és el del Teatre Principal d'Alacant, pràcticament l'única sala de la ciutat que funciona amb regularitat. El teatre, del qual són propietaris la CAM (Caixa d'Estalvis del Mediterrani) i l'Ajuntament de la ciutat, ha programat en les darreres dues temporades un únic espectacle en valencià, *Un enemic del poble*, de Henrik Ibsen, del qual es van representar dues funcions. La resta de muntatges (amb un total de 118 representacions) es van fer en castellà.

Aquesta dinàmica de discriminació de la llengua ha estat la tònica habitual dels darrers anys, sobretot des de l'arribada de l'actual director, Manuel Sánchez Monllor. Precisament la negativa de Sánchez Monllor a oferir alguna versió en valencià de l'òpera *El Superbarber de Sevilla* (una producció del Gran Teatre del Liceu i l'Institut Valencià de la Música), destinada a un públic familiar, ha desencadenat unes protestes que han acabat amb la petició de dimissió del director del teatre.

Ni tan sols la carta que l'Associació de Mares i Pares d'Alumnes del col·legi Joaquim Sorolla d'Alacant va enviar al regidor de Cultura de l'Ajuntament va canviar les coses. "No té cap sentit –explica l'escriptor alacantí i president de l'AMPA del col·legi, Marià Sánchez– que si els nostres fills van a un col·legi d'immersió lingüística no puguem anar a veure un espectacle en valencià."

Oficialment, el teatre s'hi va negar perquè havia de contractar un altre

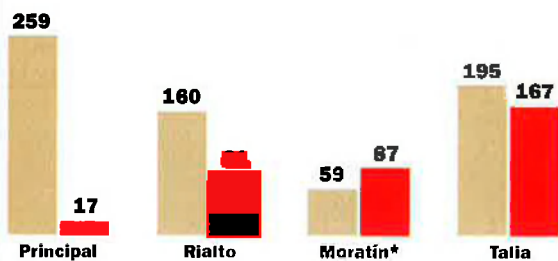

El Superbarber de Sevilla, una coproducció del Gran Teatre del Liceu i de l'Institut Valencià de la Música, ha desencadenat la polèmica lingüística a Alacant. L'obra, adreçada a un públic principalment infantil, no es va representar cap vegada en valencià al Teatre Principal d'Alacant per la negativa del seu director, Manuel Sánchez Monllor. Associacions de mares i pares, partits polítics, sindicats i entitats en defensa de la llengua reclamen la dimissió de Sánchez Monllor i la dignificació de la presència de la llengua en els actes que es programen al teatre.

La llengua al teatre

Funcions de teatre a València, Castelló i Alacant en les temporades 2002-2003 i 2003-2004 segons la llengua emprada.

VALÈNCIA

CASTELLO

ALACANT

* La sala està tancada al públic des de gener de 2004.

Font: Teatres de la Generalitat Valenciana // Gràfic: V. PRIETO

equip d'actors per fer les versions en valencià. "Això no ha estat més que una excusa –assegura Marià Sánchez–, perquè ens hem assabentat que és el mateix equip l'encarregat de representar les dues versions. Ha estat senzillament

una qüestió de manca de voluntat." "Des que se'n va anar l'anterior gerent –afegeix Josep Forcadell, coordinador de l'Observatori de la Llengua de la Universitat d'Alacant–, no s'ha representat quasi cap obra en valencià, ni

s'han contractat actuacions de Lluís Llach, Maria del Mar Bonet o Al Tall, com era habitual." "En temps de Luis de Castro [el gerent anterior] –continua Forcadell–, el català es representava i es cantava amb normalitat al Principal d'Alacant. Ara, em consta que Llach està prohibit." Per al coordinador de l'Observatori, Monllor oblida que Alacant és una de les capitals de demarcació del País Valencià i que ha de promocionar el valencià precisament per estar en una posició discriminada.

L'actitud de Sánchez Monllor ha provocat una de les protestes més sonades dels darrers anys a Alacant. Encapçalada per les associacions de mares i pares del Joaquim Sorolla i de l'Institut Mare Nostrum, juntament amb la col·laboració de tots els partits polítics excepte el PP, sindicats i entitats com Acció Cultural del País Valencià (ACPV), l'Observatori de la Llengua de la Universitat d'Alacant i l'Associació Cívica per la Normalització del Valencià, la concentració, que va tindre lloc el passat 26 de març a les portes del teatre, reclamava més presència del valencià i exigia la dimissió del director del teatre. "La cosa, però, no es quedarà ací", assegura Jordi Vayà, coordinador a Alacant d'ACPV, una de les entitats promotores de les protestes: "A partir d'ara iniciarem una campanya de petites protestes que puguem arribar sistemàticament a la gent. I continuarem denunciant la discriminació del valencià, per exemple, en la Mostra de Autores Contemporàneos de Alicante, on és pràcticament impossible trobar algun muntatge en valencià."

De moment, l'escriptor i periodista Marià Sánchez, en representació de tots els pares i mares implicats, ja ha fet arribar una reclamació oficial a l'Ajuntament d'Alacant amb què se sol·licitava "que en la programació de teatre i altres tipus d'activitats que es fan al Teatre Principal es tinguen en compte [...] obres de teatre, concerts musicals o actes fets i publicitats en valencià".

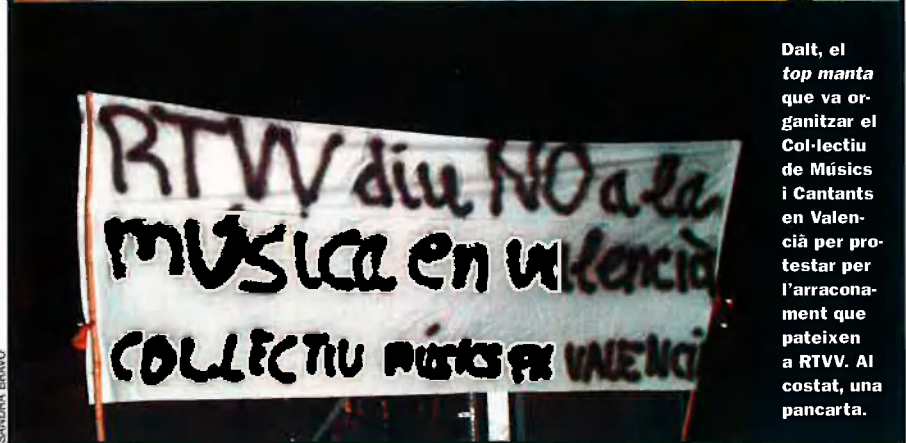
A pesar que la situació a Alacant és especialment delicada, a València i a Castelló el valencià tampoc no és precisament la llengua majoritària de teatre. A València, l'idioma queda relegat al

Teatre Talia i al Rialto, mentre que al Teatre Principal només s'han representat en valencià, en les dues darreres temporades, les disset funcions de *Spot*, d'Albena Teatre (de les trenta-cinc funcions, va decidir fer-ne la meitat en castellà i l'altra meitat en valencià). Malgrat tot, el valencià continua sense tenir cabuda als grans escenaris. A principi d'any, per exemple, la companyia Dagoll Dagom va estar al Teatre Principal amb *Poe*. Les disset representacions es van fer en la versió castellana.

A Castelló, el retrocés també ha estat considerable. L'obertura del renovat Teatre Principal –propietat de l'organisme Castelló Cultural (Ajuntament de Castelló i Generalitat Valenciana)– no ha servit per incrementar la programació en valencià. Així i tot, l'obra *El Superbarber de Sevilla* (la de la discòrdia a Alacant) es va representar dos dies en valencià. Ara bé, es van reservar el cap de setmana per a la versió en castellà.

Música invisible. Si la presència del valencià als teatres públics és, en algunes ocasions, anecdòtica, en el món de la música és gairebé inexistent. Si més no, pel que fa a la ràdio i la televisió valencianes. El Col·lectiu de Músics i Cantants en Valencià ha denunciat recentment l'arraconament que pateix la música en valencià, tant en les programacions de Ràdio 9 i Sí Ràdio (aquesta darrera amb una graella exclusiva de ràdio fórmula) com en els programes de música de Canal 9. “Ja no es tracta només de reclamar la nostra presència, sinó de denunciar una il·legalitat”, explica el cantautor Rafa Xambó, membre del col·lectiu. “La llei de creació de RTVV: –continua Xambó– és clara en aquest sentit: ‘Promourà i protegirà la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana.’ I res d'això s'està complint. Tenim problemes per editar música, per distribuir-la i fins i tot per actuar. I a sobre, ni tan sols apareixem en els mitjans audiovisuals.”

Per protestar contra aquesta discriminació, desenes d'aquests músics es van concentrar el passat 2 d'abril davant del nou Palau de Congressos de Castelló, on Ràdio 9 atorgava els III Premis al Món de la Música de la Comunitat Va-

Dalt, el top manta que va organitzar el Col·lectiu de Músics i Cantants en Valencià per protestar per l'arraconament que pateixen a RTVV. Al costat, una pancarta.

lenciana. Evidentment, no hi havia cap artista o grup que cantés en valencià entre els premiats. Ni tan sols entre els candidats. “És inconcebible que amb el panorama excepcional que tenim ací, i només cal veure l'exemple de Miquel Gil, el públic no conega els artistes.” Qui parla és Vicent Santgermés, propietari de la discogràfica Cambra Records, que edita molts dels treballs dels músics i cantants en valencià. “Per a poder fer produccions –denuncia–, hem de perdre temps i diners. Santgermés, acostumat a escoltar el dial, assegura que Ràdio 9 mai no posa música en valencià i que l'emissora Sí Ràdio és “com la Cadena 100 però amb els diners de tots”. Per a la cantant Eva Dénia, tot és una qüestió d'igualtat. “No sóc partidària de funcionar a còpia de subvencions. Però l'únic que demanem és que ens posen a la ràdio igual que posen els altres. I la gent ja decidirà si li agrada o no.” “Tot ple-

gat fa una mica de vergonya”, es queixa Xavi Sarrià, cantant del grup Obrint Pas, que acaba de començar la gira de presentació del seu quart disc, *La flama*, el qual els durà per tot el Principat, Madrid, les Balears, Itàlia, França i també el País Valencià. “A pesar de tot –denuncia–, fa sis anys que no hem aparegut ni a Canal 9 ni a Ràdio 9. I això que portem 15.000 discos venuts.”

Després de la primera protesta pública, els músics i cantants en valencià continuaran amb les mobilitzacions, centrades en una campanya de denúncia dels mitjans audiovisuals públics. I paral·lelament buscaran un local a la ciutat de València on un dia a la setmana puguin actuar amb tota normalitat. “Com que els mitjans no ens promocionen –conclou el Col·lectiu–, haurem de descobrir-nos nosaltres mateixos.”

Rosanna Melià